

MIKROBLOG JAKO GATUNEK W SŁOWACKICH MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

NATÁLIA KOLENČÍKOVÁ

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

ABSTRACT

Microblog as a genre in Slovak social media

The aim of the article is to detect synchronic textual-typological characteristics of microblog as a current attractive communication segment according to its frequency and authorship. Our analysis is based on linguistic, traditional-genologic and media-communication idea background, available scientific literature and research of situation, not only, but mostly in Slovak electronic communication area. The topic is analysed and interpreted through the prism of five criteria of genre norm – thematic, functional, compositional, formal and linguistic. The background material base is composed of 700 microblog communication units from the area of social network Facebook published by individual parliamentary political parties before 2016 election in Slovakia. We have also used corresponding Polish-language texts from the pre-election period (2015) using comparative-contrastive method.

Keywords: Facebook, microblog, political communication, pre-election discourse, status, genre, genre norm

Wstęp

Typologizacja tekstów powstających w środowisku elektronicznym coraz częściej staje się przedmiotem zainteresowań badawczych słowackich językoznawców. Problem jednoznacznego tekstowo-typologicznego ujęcia komunikatów funkcjonujących w przestrzeni Internetu z całą pewnością ma związek z immanentnymi

(przeważnie) technologicznymi wyznacznikami omawianej sfery komunikacyjnej, które odróżniają ją od atrybutów „tradycyjnych” sytuacji komunikacyjnych. Jednakże również w tekstach komunikacyjnych w prezentowanym środowisku można dostrzec naturalne tendencje do modelowania, które odzwierciedla skuteczność realizacji konkretnych, zmieniających się wraz z czasem celów komunikacyjnych ich autorów. Na ostateczną postać tekstów powstających w środowisku elektronicznym ma zatem wpływ wiele obiektywnych i subiektywnych determinantów. W niniejszej pracy, opierając się na wybranych ustaleniach terminologicznych, dostępnej literaturze fachowej i obserwacjach nie tylko słowackich mikroblogów, staramy się przedstawić, głównie w perspektywie synchronicznej, gatunkowe czy też może raczej tekstowo-typologiczne cechy charakterystyczne mikroblogu jako często spotykanej i interesującej zarówno dla autorów, jak i odbiorców formy komunikacji.

Serwisy społecznościowe – miejsce, w którym zazwyczaj powstają komunikaty mikroblogowe – należą do podstawowych form mediów społecznościowych. Można je scharakteryzować jako środowisko internetowe odzwierciedlające powiązania funkcjonalne użytkowników i ich zainteresowania, jako nadbudowę społeczną internetowego chatu, która powstała przez dodanie pewnych elementów społecznych (np. tworzenie grup i społeczności czy kontrola społeczna na podstawie możliwości zweryfikowania w środowisku wirtualnym prawdziwości prezentowanych informacji przez porównanie z rzeczywistością) (Bočák i in. 2010). Ich potencjał pragmatyczny jest jednocześnie w sposób naturalny wykorzystywany także w marketingu politycznym, na co obecnie na całym świecie zwraca się uwagę w związku z kampanią przedwyborczą amerykańskich prezydentów Baracka Obamy (YouTube) i Donalda Trumpa (Twitter)¹. Kluczowe cechy mediów społecznościowych odnaleźć można również w tekstowo-typologicznej postaci komunikatów funkcjonujących w danej sferze komunikacyjnej, w naszym przypadku konkretnie mikroblogów. Studiując literaturę fachową, nie spotkaliśmy się jednak ze słowackimi czy polskimi pracami naukowymi, które skupiałyby się konkretnie na określeniu gatunku tekstów powstających w środowisku serwisów społecznościowych².

¹ Przejawy amerykanizacji komunikacji politycznej można obserwować również w słowackim kontekście geopolitycznym, na przykład w ramach przedwyborczej kampanii prezydenckiej Ivety Radičovej w roku 2009 czy w związku ze znaczącym sukcesem wyborczym partii politycznej Sloboda a Solidarita w wyborach parlamentarnych w latach 2010 i 2016 (Facebook).

² Jako wyjątek można potraktować podjętą przez Marka Palczewskiego próbę przedstawienia związków między gatunkami *tweet* a *news* (2013).

*Teoretyczno-metodologiczne podstawy badania mikroblogu
jako gatunku*

Mikroblog, który stawiamy w centrum naszej uwagi naukowo-badawczej skoncentrowanej wokół komunikacyjnego potencjału serwisów społecznościowych, rozumiemy jako część pośredniej komunikacji w przestrzeni publicznej. Na pierwszy rzut oka jest oczywiste, że chodzi o niezbyt długi tekst, w którym autor przekazuje zwięźle informacje czy pokrótce wyraża swoje opinie, stanowisko lub emocje. To, czy pozostali użytkownicy serwisu społecznościowego mogą przeczytać tę wiadomość, uzależnione jest od ustawienia poziomu prywatności, o którym decyduje administrator strony, grupy czy profilu³. Związani z polityką uczestnicy procesu komunikacji z reguły decydują się na stosowanie takich ustawień prywatności, które czyniłyby publikowane treści możliwie najbardziej dostępnymi dla odbiorców, co można rozumieć jako oznakę starań o realizację celów perswazyjnych. W słowackim środowisku językowym mikroblog zazwyczaj określa się pojęciem *status*⁴; współczesne opracowania kodyfikacyjne oraz inne prace poruszające tę tematykę w ani jednym przypadku nie łączą jednak znaczenia tego słowa ze wspomnianym denotatem⁵.

Gatunkowi jako obiektowi należącemu do podstawowych pojęć stylistycznych uwagę poświęciło dotąd wielu ważnych językoznawców⁶. Generalnie podkreśla się, że nie jest on niezmienną i nienaruszalną strukturą mocno ograniczającą działania tekstotwórcze, lecz ze względu na możliwość jego wielokrotnego zastosowania traktowany jest jako sprawdzone narzędzie zapewniające skuteczność danego tekstu w konkretnej sytuacji komunikacyjnej. W przypadku, kiedy dana wspólnota językowa ma potrzebę wyrażenia czegoś, czego w danym momencie konkretny gatunek nie jest w stanie wyrazić, zupełnie naturalnie dochodzi do modyfikacji skądinąd synchronicznie stabilnych właściwości gatunkowych. Możliwość ich indywidualnej interpretacji przejawia się jednak w odmiennych sferach komunikacyjnych w różnym stopniu (styl administracyjny jawi się jako stabilniejszy niż styl potoczny), co – biorąc pod uwagę współdziałanie odpowiednich czynników socjopragmatycznych – z całą pewnością można wyraźnie

³ Zob. Kyška 2010, s. 135–142.

⁴ W literaturze dotyczącej mediów mikroblog łączy się z określeniem *tweet*, które w procesie metonimizacji przeniosło się z Twittera jako specyficznego serwisu społecznościowego również do środowiska innych mediów społecznościowych. W słowackim środowisku komunikacyjnym leksem ten używany jest jednak tylko wyjątkowo, co interpretujemy jako skutek zmniejszonego zainteresowania użytkowników wspomnianym medium społecznościowym.

⁵ Za początki oficjalnego słowackiego mikroblogowania w ramach serwisu społecznościowego Facebook, który tworzy ramy bazy materiałowej naszego celu naukowo-badawczego, można uznać marzec 2009 r., czyli pięć lat po uruchomieniu jego pierwszej wersji stworzonej przez Marka Zuckerberga.

⁶ W literaturze słowackiej zob. np. Mistrík 1975, 1989, 2002; Slančová 1996; Findra 2004, 2013 czy w odniesieniu do orientacji dziennikarskiej Tušer 1999, w polskiej – np. Gajda 1993; Witosz 2005; Ostaszewska 2008 czy Budzyńska-Daca 2015.

zaobserwować właśnie w środowisku komunikacji elektronicznej, które stanowi również podstawowy obszar porozumiewania się za pomocą mikroblogów. Wychodząc od koncepcji Jana Findry, gatunek rozumiemy jako stosunkowo samodzielną, modelową strukturę konstytuującą się w punkcie przecięcia nadrzędnej głębokiej i powierzchniowej organizacji tekstu (Findra 2004, s. 127)⁷.

Jako metodologicznie korzystna jawi się nam jednak perspektywa Dany Slančovej, która gatunek czy normę gatunkową wyróżnia na podstawie pięciu wzajemnie dopełniających się i przenikających kryteriów – tematycznego, funkcjonalnego, kompozycyjnego, formalnego i językowego (Slančová 1996, s. 116–117). Naszym zdaniem takie spojrzenie na gatunek nie stoi w opozycji do jego głównych założeń, lecz wzbogaca je o niektóre aspekty. Upraszczając, głęboką organizację tekstu z koncepcji Findry można utożsamić z kompozycyjnym kryterium normy gatunkowej Slančovej, a powierzchnią organizację tekstu – z kryterium językowym. Pozostałe kryteria traktujemy jednocześnie jako uzupełnienie podstawowych konstytuantów gatunku, za pośrednictwem których staramy się w sposób analityczno-interpretacyjny uchwycić perspektywicznie stabilną postać tekstową (słowackiego) mikroblogu. Jednocześnie postępujemy zgodnie z indukcyjną metodą badań genologicznych, którą staramy się uogólnić oraz sformułować tezę o istnieniu gatunku (Foss 2009, s. 137–149).

Dla komunikatów mikroblogowych charakterystyczna jest płynność tematyczna oraz zmienność. Środowisko serwisów społecznościowych oferuje bowiem swoim użytkownikom możliwość – z uwzględnieniem zasad technologicznych i obowiązującego prawa – publikowania luźnych pod względem treści postów o wyraźnie subiektywnym czy zsubiektywizowanym charakterze. Podstawę naszych celów naukowo-badawczych tworzą teksty powstałe w związku z wyborami parlamentarnymi na Słowacji w roku 2016, opublikowane pomiędzy 5 stycznia a 5 marca 2016⁸.

Baza omawianych tekstów zawiera 700 komunikatów mikroblogowych opublikowanych na profilach facebookowych poszczególnych partii politycznych. Źródła internetowe podajemy w specjalnej, przeznaczony do tego części spisu bibliograficznego⁹ – Źródła. Niniejszy artykuł, w swoich częściach komparatywno-kontrastowych, odnosi się również do materiału badawczego zawierające-

⁷ Bożena Witosz rozumie *gatunek* i *typ tekstu* jako terminy synonimiczne (2005, s. 113). W niniejszym artykule jednak wspomnianymi terminami operuje się w sposób nietożsamy semantycznie. Podczas gdy jako gatunek rozumiemy elastycznie stabilną stałą modelową strukturę, typ tekstu łączy się z konkretnymi tendencjami w perspektywie formującymi gatunek. Przyпускаjemy, że właśnie z tego powodu Marek Palczewski określa *tweet* jako „*quasi-gatunek*” (2013, s. 46).

⁸ Skoncentrowanie się wyłącznie na komunikatach eksplicytnie związanych z kampanią przedwyborczą w środowisku mediów społecznościowych jest dość skomplikowane z powodu odbywającej się w sposób naturalny permanentnej kampanii. Trudno jest bowiem zdefiniować granicę między codzienną aktywnością komunikacyjną polityka a aktywnością, która jest zorientowana bezpośrednio na zapewnienie mu sukcesu wyborczego (zob. Biskup 2012, s. 135).

⁹ Na wybór Facebooka ma wpływ fakt, że jest to najbardziej rozpowszechniony portal społecznościowy na świecie, obecnie najpopularniejszy w słowackim środowisku komunikacyjnym. Ze wspomnianego serwisu korzysta na co dzień aż 45% Słowaków, podczas gdy z Tweetera, który ma

go 70 komunikatów mikroblogowych, opublikowanych w Polsce w roku 2015, w okresie dwóch miesięcy przed wyborami. Cytowane mikroblogi prezentowane są w autentycznej formie, bez ingerencji korektorskich. Ze względu na przejrzystość metodologiczną ustalonej procedury naukowo-badawczej koncentrujemy się jedynie na analizie tzw. replik inicjacyjnych (Janovec 2017), choć jako część mikroblogu, w odniesieniu do jego otwartego i nieukończonego charakteru, nieodłącznie związanego z komunikatami elektronicznymi, można traktować również całą powiązaną konwersację pozostałych internautów.

Specyfika tematyczna mikroblogu

Twórcy motywowanych przedwyborczo komunikatów mikroblogowych poruszają za ich pośrednictwem kilka specyficznych obszarów tematycznych, takich jak kampania przedwyborcza, konkretny problem społeczno-polityczny, rywal w wyborach, własny kandydat partii politycznej, program wyborczy, wybory parlamentarne i in. Niemal 31% analizowanych tekstów nie dotyczy jednak konkretnego elementu przedwyborczej (medialnej) kampanii podmiotu politycznego, np. telewizyjna czy radiowa relacja z dyskusji politycznej czy spotkanie przedwyborcze (np. *V Nových Zámkoch bola sála primalá! Viac ako 500 ľudí! Ďakujeme*¹⁰). Fakt ten potwierdza nasze wcześniejsze rozważania o – dodatkowej wprawdzie, ale dziś już z pewnością niemożliwej do zignorowania i wyraźnie wspierającej – roli serwisów społecznościowych w przebiegu kampanii przedwyborczej, które mają zdolność przesuwającą perswazyjną intencję komunikacyjną na jej inną (medialną) składową (Kolenčíková 2017b, w druku). Drugim najczęstszym tematem obecnym w omawianym materiale tekstowym jest konkretny problem społeczno-polityczny (13%; np. *Už len 17 dní a padne rozhodnutie. Bude pokračovať bezbrehé rozkrádanie, alebo sa spojíme a štát konečne začne pracovať pre nás všetkých? #SIEŤ #volby2016*¹¹), co również w naturalny sposób związane jest z typowym krytycznym charakterem przedwyborczego dyskursu politycznego w przestrzeni serwisów społecznościowych (Kolenčíková 2017c, w druku).

Wspomnieliśmy, że technologiczne i prawne determinanty komunikacji w środowisku serwisów społecznościowych prowadzą do publikowania zsubiektywizowanych treści medialnych. Fakt ten jednak nie aż tak często uwidacznia się na poziomie powierzchniowym, językowym badanych komunikatów mi-

istotne znaczenie dla mediów w USA (25% użytkowników), aktywnie korzysta zaledwie 3% mieszkańców Słowacji (Kočan 2017).

¹⁰ ‘W Nowych Zambkach sala była za mała! Ponad 500 osób! Dziękujemy’ [<https://www.facebook.com/MostHid/posts/10153342703322109>; 21.06.2017].

¹¹ ‘Juž tylko 17 dni i zapadnie decyzja. Czy nadal będzie mieć miejsce niekończące się rozgrabianie, czy się połączymy i państwo w końcu zacznie pracować dla nas wszystkich?’ [https://www.facebook.com/siet.sk/?hc_ref=ARQirv5CLcIjsly9lfz1kflpUAxGb-XPuAa1oT2HMA7psPu-kzVK8IUWUpGaM18sciM&fref=nf; 21.06.2017].

kroblogowych¹². Informacja ta wydaje się zaskakująca zwłaszcza w kontekście obszarów tematycznych, które naturalnie ewokują zwiększoną emocjonalność o charakterze pozytywnym czy negatywnym, np. rywal w wyborach, problem społeczno-polityczny czy właśnie kandydaci. Ponadto stopień subiektywizacji analizowanych komunikatów jest różny, przy czym w odniesieniu do poszczególnych partii politycznych nie odnajdujemy wyraźniejszych trwałych zależności między ich orientacjami socjopragmatycznymi a przejawami subiektywizacji w publikowanych tekstach. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenia, dochodzimy do wniosku, że przestrzeń mikroblogu daje partiom politycznym możliwość realizacji celów nie tylko w sposób perswazyjny, ale również manipulacyjny, właśnie przez prezentację pewnego subiektywnie ocenianego wycinka rzeczywistości jako obiektywnego i faktycznego (np. *Opozícia tvrdila, že opatrenie vlády, ktoré znížilo DPH na vybrané druhy potravín z 20% na 10% zákazníci nepocítia. Opak je pravdou! #robimepreludi*¹³).

Specyfika funkcjonalna mikroblogu

W nawiązaniu do już istniejącego dorobku naukowo-badawczego o podobnym charakterze¹⁴, koncentrując się na kryterium funkcjonalnym możliwej normy gatunkowej mikroblogu, czyli na tym, w jaki sposób uwidaczniają się w nim konkretne cele komunikacyjne, skupiamy się na czterech głównych funkcjach komunikacji, które wyróżnił Zdeněk Vybíral: informacyjnej, instruktażowej, perswazyjnej i rozrywkowej (Vybíral 2000, s. 23). Możemy przyjąć, że dzisiejszy typowy konsument komunikatów mikroblogowych poświęconych kwestiom politycznym oczekuje od nich zsubiektywizowanych informacji, uzupełnienia czy wytłumaczenia pewnego zaprezentowanego już w tradycyjnych mediach, a zatem znanego wydarzenia. Te modyfikacje w idealnym przypadku posłużą do krytycznej oceny konkretnego wydarzenia. Negatywnym efektem jest to, że w pewnych przypadkach adresat tych postów nie jest w stanie zobaczyć zindywidualizowanego tła i odbiera te przekazy jako faktyczne, obiektywne i prawdziwie opisujące rzeczywistość¹⁵.

¹² Za sygnał subiektywizmu w tekście odnoszącym się do konkretnego wycinka rzeczywistości w nawiązaniu do koncepcji kognitywno-gramatycznych uznajemy w języku słowackim, reprezentującym fleksyjny typ języka, 1. i 2. osobę czasownika w liczbie pojedynczej i mnogiej oraz paradigmatycznie formy zaimków *ja* i *my*.

¹³ 'Opozycja twierdziła, że klienci nie odczują działań rządu prowadzących do zmniejszenia VAT-u na wybrane grupy produktów spożywczych z 20% na 10%. Jest zupełnie odwrotnie! #robimydlaludzi' [https://www.facebook.com/smersd/?hc_ref=PAGES_TIMELINE&fref=nf; 21.06.2017].

¹⁴ Zob. np. Patráš 2007 czy Kolenčíková 2017a.

¹⁵ Odwołując się do pozostałych atrybutów przedwyborczego dyskursu medialnego, każdy komunikat opublikowany w okresie przedwyborczym jednocześnie można, należy czy wręcz trzeba interpretować jako przynajmniej częściowo perswazyjny. Ich stopniowe upublicznianie bez wątpienia wpływa bowiem na osiągnięcie celu przedwyborczego dyskursu medialnego, za który można

Analiza i interpretacja omawianego materiału dowiodły, że punktem wyjścia dla mikroblogów poświęconych kwestiom politycznym jest realizowanie funkcji informacyjnej. W większości przypadków okazuje się ona jedynie nieodłączną bazą dla innej, wyraźnie wyprofilowanej funkcji komunikacyjnej. Funkcję instruktażową można powiązać ze wspomnianym już stwierdzeniem, że zadaniem serwisów społecznościowych w procesie kampanii przedwyborczej jest przesunięcie potencjału perswazyjnego na inny jej (medialny) wymiar; dlatego też można tę funkcję często dostrzec w tekstach mikroblogowych z zakresu omawianej tematyki, dotyczącej konkretnej części kampanii (67%; np. *Pozrite si záznam dnešnej tlačovej besedy predstaviteľov Slovenskej národnej strany, ktorí hovoria o kúpeľníctve na Slovensku a o programových otázkach strany* → goo.gl/kN4SLc¹⁶). Funkcja perswazyjna przeważa zwłaszcza w obszarach tematycznie związanych z konkretnym problemem społeczno-politycznym, realizowana jest w tekstach traktujących o rywalu w wyborach i programie wyborczym. W konfrontacji z kontekstowym występowaniem stosunkowo rzadko identyfikowanej funkcji rozrywkowej można stwierdzić, że prezentowane obszary tematyczne są traktowane i prezentowane jako godne, poważne i zasadnicze, zatem takie, z których nie należy żartować (np. *Máme plán pre rodiny s deťmi. Zabezpečíme škôlky pre všetky deti!*¹⁷). Interesujący jest fakt, że funkcja rozrywkowa zwykle nie łączy się z reprezentacją tekstową obiektywnych faktów, ale właśnie ze znacznie zsubiektywizowaną prezentacją własnych lub „obcych” kandydatów politycznych (np. *Toto nám poslal náš fanúšik :) UDRELA FICOVA POSLEDNÁ HODINA. V SOBOTU VOLÍME ŠESTKU – SME RODINA!*¹⁸).

Specyfika kompozycji mikroblogu

Na poziomie organizacji głębokiej (nie tylko) omawianej grupy komunikatów mikroblogowych można zaobserwować nieustaloność wykorzystywanych środków stylistycznych. Analiza ujawnia jednak ewidentne powiązania logiczne między realizacją kryterium funkcjonalnego i (makro)kompozycyjnego możliwej normy gatunkowej mikroblogu. Wśród wybranych tekstów można bowiem z jednej strony zaobserwować nieodłącznie z nimi związane elementy stylu informacyjnego

uważać wpłynięcie na adresata, obywatela czy wyborcę związane z pozyskaniem, utrzymaniem czy wykonywaniem władzy politycznej.

¹⁶ ‘Obejrzyjcie nagranie dzisiejszej konferencji prasowej przedstawicieli Słowackiej Partii Narodowej, którzy rozmawiali o branży uzdrowiskowej na Słowacji oraz o programowych pytaniach partii → goo.gl/kN4SLc’ [https://www.facebook.com/stranasns/?hc_ref=ARRcW0vtfjXEsTOZDuxbggR0kZBq-gHsCNHuXoLmTxD2TnYJ-6iYshd0FAjf2z20Srk&fref=nf; 21.06.2017].

¹⁷ ‘Mamy plan dla rodzin z dziećmi. Zapewnimy przedszkola dla wszystkich dzieci!’ [https://www.facebook.com/siet.sk/?hc_ref=PAGES_TIMELINE&fref=nf; 21.06.2017].

¹⁸ ‘To nam poslal nasz fan :) WYBIŁA OSTANIA FICA GODZINA. W SOBOTĘ GŁOSUJEMY NA SZÓSTKĘ – JESTEŠMY RODZINĄ!’ [https://www.facebook.com/HnutieSmeRodina/?hc_ref=ARRlxQyOH2DMRmDK2mqE2Jk39yx3bJ8AqLArzhMcAy70eWG4VZTkoXWU3a9PP3MKgqs&fref=nf; 21.06.2017].

(57%), odzwierciedlające głównie podstawową funkcję informacyjną mikroblogu o tematyce politycznej, która tym samym wyraźnie łączy się z funkcją instruktażową. Z drugiej strony można dostrzec profilowanie z wykorzystaniem środków typowych dla stylu wyjaśniającego (23%; np. *Keď bude na stole možnosť vzniku pevnej a súdržnej stredopravej vlády, úplne logicky budem prvý, kto o ňu bude usilovať. Lebo si otvorene v mene Siete pýtam poverenie urobiť to, čo urobiť vieme a chceme, a najefektívnejšie, ako to docieľiť, je získať možnosť zostaviť vládu. Rado Procházka #SIETĚ #voľby2016*¹⁹), nierzadko współistniejące wraz ze stylem opisowym (13%; np. *Dnešný prieskum MVK ukazuje 2 veci: 1.) Smer vďaka svojim kauzám klesá 2.) #SIETĚ vďaka svojmu programu pre ľudí stúpa #voľby2016*²⁰). W ograniczonym polu tekstowym mikroblogu można naturalnie, choć nie tak często, zaobserwować wykorzystanie elementów stylu narracyjnego (7%; np. *Pozrite si pokrytectvo Siete v priamom prenose. Miroslav Beblavý zo Siete dnes na tlačovke ukázal tabuľku, v ktorej ukázal, aké vysoké zisky majú smerácke firmy, ktoré dotuje štátna zdravotná poisťovňa. Ale firmy sponzorov Radoslava Procházku, ktorí majú tiež vysoké zisky vďaka zmlúvam so štátnou VŠZP, tie v tabuľke neuviedol. Tak sme ich do tabuľky pre lepší prehľad doplnili*²¹). Uważamy za istotne podkreślenie faktu, że elementy poszczególnych stylów oczywiście tylko niekiedy występują w czystej postaci. Ich współwystępowanie i przenikanie się pozwala sformułować wniosek, że w ramach ściśle określonych zorientowanych politycznie tematów komunikaty mikroblogowe przyjmują formę hybrydyczną, czyli bazują na niestabilności łączenia wykorzystywanych stylów.

Na poziomie mikrokompozycji w przypadku omawianej grupy tekstów można zaobserwować wyraźną tendencję do stosowania reguły *in medias res*. Uważamy, że przedstawiony fakt jest elementem typowym dla masowej komunikacji w dobie tzw. postprawdy²². Partia polityczna za pośrednictwem swojego facebookowego

¹⁹ 'Kiedy pojawi się możliwość ustanowienia solidnego i spójnego rządu, zupełnie logiczne jest to, że jako pierwszy będę do tego dążył. Ponieważ otwarcie w imieniu partii Siet' proszę władzę, aby zrobić to, co możemy i czego chcemy, a najbardziej efektywnym sposobem, żeby to osiągnąć, jest uzyskanie szansy na zbudowanie rządu. Rado Procházka #SIETĚ #wybory2016' [https://www.facebook.com/siet.sk/?hc_ref=PAGES_TIMELINE&fref=nf; 21.06.2017].

²⁰ 'Dzisiejsze badanie MVK pokazuje 2 rzeczy: 1.) Poparcie dla partii Smer z powodu ich działań spada 2.) Poparcie dla partii #SIET dzięki programowi dla ludzi wzrasta #voľby2016' [https://www.facebook.com/siet.sk/?hc_ref=ARQkU3SU1D4wefJd8zxwlvGNSSDBfPZL2Gbug96AMhC Mn3azCTGwBL1K824ikckI1Ho; 21.06.2017].

²¹ 'Spójrzcie na hipokryzję partii Siet' podczas transmisji na żywo. Miroslav Beblavý z partii Siet' dzisiaj na konferencji prasowej pokazał tabelę z informacjami, jak wysokie zyski mają firmy związane z partią Smer dotowane przez państwową kasę ubezpieczeń zdrowotnych. Ale o firmach sponsorów Radoslava Procházki, które również mają wysokie zyski dzięki umowom z państwowym zakładem ubezpieczeń zdrowotnych, w tabeli nie wspomniał. Dodaliśmy je więc do tabeli, aby uzyskać lepszą orientację' [https://www.facebook.com/HnutieSmeRodina/?hc_ref=ARRXQp8K8uUZO Fj0HX1joUGJXd1jE5-1LS-W7tFelloHTxnXtH4yFC7vq2sHxFVKGWE&fref=nf; 21.06.2017].

²² Postprawda rozwija się w dobie kryzysu tradycyjnych mediów. Jej konsekwencją jest takie konstruowanie obrazu rzeczywistości, które osłabia znaczenie faktów na rzecz emocjonalności. Chodzi tu zarazem o dwukierunkowy proces komunikacyjny, który odpowiada nie tylko autorom treści medialnych, ale również ich adresatom; internauta w istniejącym zalewie zindywidualizowanych in-

profilu prosto, szybko i bez skomplikowanych przygotowań w sposób zsubiektywizowany i z konkretnym zamiarem prezentuje w mikroblogu dany wycinek rzeczywistości (47%; np. *Malé Trakany, ďakujeme!* ☺²³). Stosunkowo często komunikaty uzupełnione są o lid wykorzystywany w sytuacji, gdy celem przekazu jest przesunięcie jego intencji perswazyjnej na inny element (medialnego) dyskursu przedwyborczego, np. programy telewizyjne lub radiowe relacjonujące dyskusje polityczne, spotkanie przedwyborcze czy artykuł w mainstreamowym periodyku (40%; np. *Predseda SNS Andrej Danko práve teraz na TA3* – <http://www.ta3.com/live.html>²⁴). Próba zbudowania tekstu mikroblogowego z pełnym nienacechowanym lub nacechowanym trychotomicznym podziałem na wstęp, część główną, zakończenie czy podziałem na akapity z możliwymi tytułami i podtytułami pojawia się w materiale badawczym rzadziej (13%; np. *TAKTO SI PÁNI Z NAKA PRIŠLI PO ÚČTOVNÍCTVO. Zneužívanie moci a polície v mene Ficovho „verejného záujmu” pár dní pred voľbami, za aké by sa nehanbil ani Mečiar. Ak vám záleží na tejto krajine rovnako ako nám, zdieľajte toto video! A neostaňte len pri tom. Príd'te v stredu sem: <https://goo.gl/mqPBTX> – nahlas povedať, že stačilo!*²⁵).

Specyfika formalna mikroblogu

Analiza wykazała, że również formalne kryterium mikroblogu jako odrębnego gatunku tekstu, zasadniczo uwarunkowane organizacją technologiczną komunikacji elektronicznej w środowisku serwisów społecznościowych, znacząco wpływa na jego ostateczny wygląd. Narzędzie, które umożliwia opublikowanie statusu ma/miało limity określone przez maksymalną liczbę znaków do wykorzystania (140 znaków na Twitterze, 420 znaków na Facebooku). Na całkowity kształt mikroblogu jednak ewidentnie wpływa również automatyzacja ludzkich działań i nawyki związane z działalnością tekstotwórczą, ponieważ nawet kiedy ograniczenie to zostało zlikwidowane, autorzy wciąż mają tendencję do publikowania komunikatów oszczędnych werbalnie. Średniej długości słowacki mikroblog o tematyce politycznej zajmuje przestrzeń niezbędną do graficznej realizacji 228 znaków. Jedyny obszar tematyczny, w którym można zaobserwować tendencję

formacji jest jakby naturalnie nastawiony, przygotowany i chętny do wyszukiwania „prawdy”. Słowo *postprawda* (ang. *posttruth*) zostało uznane przez słownik „Oxford Dictionaries” słowem roku 2016.

²³ ‘Malé Trakany, ďakujeme!’ ☺ [https://www.facebook.com/MostHid/?hc_ref=PAGES_TIMELINE; 21.06.2017].

²⁴ ‘Prezes Słowackiej Partii Narodowej SNS Andrej Danko właśnie teraz na TA3 – <http://www.ta3.com/live.html>’ [https://www.facebook.com/stranasns/?hc_ref=ARRrEs0BY2J8NOh40IRXbkWVa7dS52D2woM7_zs0umuxxnz759z-n62N9A7uhqTscIw&fref=nf; 21.06.2017].

²⁵ ‘TAK OTŇ PANOVIE Z NAKA PRYZYŠLI PO RACHUNKI. Nadužívanie vlády i polície v imię „interesu publicznego” Fica na kilka dni przed wyborami, czego nie powstydzilby się nawet Mečiar. Ješli záleží vam na tym kraju, tak jak nám, udostępnijcie ten film! I nie tylko. Przyjdźcie w środę tu: <https://goo.gl/mqPBTX> – powiedz głośno, że wystarczy!’ [https://www.facebook.com/obycajni.ludia.a.nezavisle.osobnosti/?hc_ref=ARQmK18j-Il3BjgSREiAoHNFp6VXIYqxc-C5eBnRgC1a95bgWjIl2PFFuUdOOMOFvubk&fref=nf; 21.06.2017].

do tworzenia bardziej obszernych komunikatów, związany jest z potrzebą prezentowania danego punktu programu wyborczego konkretnie, dokładnie i w sposób wyjaśniający dane zagadnienie (np. *Chceme štát, ktorý si váži svojich občanov, kde každý politik nesie hmotnú zodpovednosť za svoj výkon, štát, ktorý chápe, že jeho najväčším bohatstvom sú prosperujúce rodiny. Na to, aby najlepšie roky prišli, nepotrebujeme zázrak, potrebujeme sa nadýchnuť a pohnúť sa dopredu. Ak dáte svoj hlas #Sieti, dáte ho novej generácii, plánu fungujúceho štátu. Rado Procházka #SIETĚ #vol'by2016*²⁶).

Specyfika językowa mikroblogu

Na kryterium językowe normy gatunkowej eksplicytnie odzwierciedlające funkcjonalny styl językowy także w przypadku mikroblogów w sposób naturalny wpływają czynniki pozajęzykowe elektronicznej przestrzeni językowej, która od podstawowego środowiska „tradycyjnych” sytuacji komunikacyjnych różni się zwłaszcza tym, że narusza granice wyznaczonych na zasadzie opozycji obiektywnych czynników tekstotwórczych (forma ustna – pisemna, publiczna – prywatna, dialogowa – monologowa, obecność – nieobecność adresata, przygotowanie – spontaniczność wypowiedzi (Findra 2003)). W większości analizowanych komunikatów mikroblogowych możemy zatem dostrzec obecność środków wyrazowych charakterystycznych przede wszystkim dla środowiska publicznego i prywatnego, pisemnej i ustnej formy komunikacji czy dla tekstów przygotowanych i nieprzygotowanych.

W analizowanych mikroblogach można zasadniczo zaobserwować wyraźną obecność jednostek leksykalnych charakterystycznych dla stylu naukowego. Ogólnie rozumianą istotę komunikacji w dyskursie politycznym naturalnie wspiera bowiem terminologia pochodząca z rozmaitych obszarów, np. ekonomia, prawo czy politologia, która w niezbyt rozbudowanym polu tekstowym jest o wiele bardziej wyraźna niż w komunikatach o innym charakterze tekstowo-typologicznym czy gatunkowym²⁷.

Styl naukowy, który stanowi sedno omawianych mikroblogów, przejawia jednocześnie stosunkowo częstą tendencję do współwystępowania ze środkami wy-

²⁶ ‘Chcemy państwa, które szanuje swoich obywateli, gdzie każdy polityk ponosi materialną odpowiedzialność za swoje działania, państwa, które rozumie, że jego największym bogactwem są dobrze sytuowane rodziny. Aby nadeszły najlepsze lata, nie potrzebujemy cudu, musimy wziąć oddech i ruszyć naprzód. Jeśli oddacie swój głos na #Sieť, oddacie go na nowe pokolenie, na plan funkcjonującego państwa. Rado Procházka # SIETĚ # wybory2016’ [https://www.facebook.com/siet.sk/?hc_ref=ARQaccfZVDDeKeN6kB4pqYTguFpv-tC6x9rath9fJIhfkEWIoN9Mq8wmREcA7fscU8; 21.06.2017].

²⁷ Wziąwszy pod uwagę różnorodność wypowiedzi tekstowych dyskursu politycznego, badacze zajmujący się badaniem ich cech stylistycznych dochodzą do odmiennych wniosków. Przynależność głównie do stylu publicystycznego podkreśla np. Odaloš 2003, s. 224, do stylu naukowego np. Patráš 2003, s. 183.

razowymi charakterystycznymi dla stylu publicystycznego (np. *Podľa Most-híd je potrebné začať s výstavbou nultého obchvatu Bratislavy a rýchlostnej cesty R7 čo najskôr. Situácia na ceste I/63 je už dlhú dobu neúnosná a ľudia dochádzajúci do Bratislavy z južného Slovenska strácajú denne celé hodiny* – <http://www.most-hid.sk/sk/most-hid-vystavbe-r7-nic-nebrani>²⁸).

W naszej opinii na jego mniej znaczącą obecność w omawianym środowisku medialnym niż w środowisku mediów tradycyjnych – oprócz ograniczenia długości tekstów mikroblogowych – ma wpływ brak interwencji redakcyjnych, co jest typowe właśnie dla mediów społecznościowych. Styl naukowy jako baza badanych mikroblogów z drugiej strony stosunkowo stabilnie współgra ze stylem potocznym (np. *Peter Pčolinský #6 napisał článok o falošných diskutéroch strany Siet' a ich praktikách vo volebnej kampani*²⁹), co można interpretować jako naturalną skłonność do kolokwializacji przekazów internetowych³⁰.

Dość często w analizowanych komunikatach mikroblogowych pojawia się również styl retoryczny (np. *Priatelía, o 20:30 si zapnite novú televíziu INTV, kde dnes budú diskutovať zástupcovia SNS, SDKU, SaS, OĽaNO a SME RODINA. Za naše hnutie sa diskutie zúčastní dvojka na kandidátke, Milan Krajniak*³¹), co można rozumieć jako oczywiste odzwierciedlenie tego, że następuje interakcja wpływu wywieranego przez fizycznie obecną osobę z wpływem wywieranym przez wirtualne audytorium. Uważamy, że również podejście do omawianej tematyki w kontekście odmienności stylistycznych uprawnia nas do stwierdzenia, że wybrany przez nas typ tekstów ma charakter hybrydowy; na poziomie jednego kryterium normy gatunkowej dochodzi zatem do przemieszania większej liczby zazwyczaj stabilnych cech, w tym przypadku stylów językowych. Analizowane mikroblogi czerpią środki wyrazu ze wszystkich wariantów języka narodowego, a w komunikacji politycznej są wykorzystywane do realizacji konkretnych celów pragmatykomunikacyjnych.

²⁸ 'Według Most-híd konieczne jest jak najszybsze rozpoczęcie budowy obwodnicy Bratisławy i drogi ekspresowej R7. Sytuacja na drodze I/63 już od dawna jest nie do zniesienia, a osoby przybywające do Bratisławy z południowej Słowacji tracą codziennie całe godziny – <http://www.most-hid.sk/sk/most-hid-vystavbe-r7-nic-nebrani>' [https://www.facebook.com/MostHid/?hc_ref=PAGES_TIME-LINE&fref=nf; 21.06.2017].

²⁹ 'Peter Pčolinský #6 napisał artykuł o fałszywych rozmówcach partii Siet' i ich praktykach w kampanii wyborczej' [https://www.facebook.com/HnutieSmeRodina/?hc_ref=ARSf5uRblvj1t_t8t yECxuryf1A5HHVvxtKrsuQHA8tM6vGg9zPRzbtSIV3lfkFvTEA&fref=nf; 21.06.2017].

³⁰ Więcej o tym zob. Patráš 2012.

³¹ 'Przyjaciele, o 20:30, włączcie nową telewizję INTV, gdzie dziś będą dyskutować przedstawiciele SNS, SDKU, SaS, OĽaNO i SME RODINA. Z naszej strony w dyskusji weźmie udział kandydat nr dwa, Milan Krajniak' [https://www.facebook.com/HnutieSmeRodina/?hc_ref=ARSDD 56OmsW5YXJDdhtYcWrXmymaKq1MXcOvNAj457SMBtEr7LJLjMX6_JK3EkncQU&fref=nf; 21.06.2017].

Mikroblog jako typ tekstu

Analiza mikroblogów przez pryzmat poszczególnych kryteriów normy gatunkowej wykazała, z synchronicznego punktu widzenia, tendencję do profilowania dwóch granicznych, ramowych i skrajnych modeli. Pierwszy prototyp (w ramach funkcji informacyjnej) pełni funkcję instruktażową, przy czym wykorzystuje środki językowe typowe dla stylu informacyjnego i jest usytuowany na granicy stylu naukowego i publicystycznego. Ponieważ współgra z treściami (multi)medialnymi, wyraźnie przypomina tradycyjny dziennikarski lid. Drugi prototyp powstaje w ramach łączenia funkcji perswazyjnej i informacyjnej. Ma tu zastosowanie przede wszystkim styl objaśniający, nierzadko również środki językowe typowe dla stylu opisowego oraz wyraźne łączenie stylu naukowego i potocznego. Jednocześnie ten typ wyraźnie opiera się na regule *in medias res*.

Warto podkreślić, że prezentowane peryferyjne schematy, okalające raczej niejednorodne spektrum komunikacji mikroblogowej, w pewnym uogólnieniu odnoszą się tylko do mniej niż połowy analizowanych tekstów (41%). Równocześnie możemy wyróżnić grupę komunikatów mikroblogowych, przy których nie mają sensu rozważania o komplementarności głębokiej i powierzchniowej struktury tekstów czy o stałych związkach między poszczególnymi kryteriami normy gatunkowej.

Naszym zdaniem przedstawione powyżej argumenty pozwalają scharakteryzować mikroblog jako hybrydyczną, w komunikacyjnej erze postprawdy niezwykle atrakcyjną zarówno dla autora, jak i dla czytelnika formę tekstu, wyróżniającą się wprawdzie kompleksową niestabilnością i niejednoznacznością, ale i niewątpliwą zdolnością, w pewnych naturalnie się konstytuujących tendencjach i kierunkach tekstowo-typologicznych, do skutecznego spełniania potrzeb komunikacji i wymagań danej językowej społeczności. Również w tym przypadku na pierwszy plan wysuwa się kwestia, która jest wciąż otwarta i pozostaje bez zadowalającej odpowiedzi, a dotyczy możliwości i konieczności praktycznego wykorzystania oraz jednoznacznego naukowego określenia stabilnej mikroblogowej normy gatunkowej, ewentualnie możliwości jej odnalezienia w odmiennej sytuacji komunikacyjnej za pomocą teoretycznych założeń, którymi dysponuje tradycyjna genologia.

W bliskim polskojęzycznym środowisku komunikacyjnym tego samego serwisu społecznościowego, koncentrując się na tekstowo-typologicznych cechach charakterystycznych mikroblogu, można zauważyć podobne tendencje. Analiza danego obszaru tematycznego potwierdza rozważania dotyczące uzupełniającej, wspierającej roli serwisów społecznościowych w czasie trwania kampanii przedwyborczej (medialnej) (20%), a także krytycznego charakteru przedwyborczego dyskursu medialnego (17%). Również w tym przypadku analizowane komunikaty wyróżniają się umiarkowanymi, eksplicitnymi przejawami subiektywizacji na poziomie powierzchniowym. Można także zaobserwować podobne tendencje

do profilowania modeli mikroblogowych, wyznaczających kompleksową, wewnątrznie jednak heterogenną, sferę komunikacji mikroblogu, choć z trochę wyraźniejszym wykorzystaniem środków językowych charakterystycznych dla stylu retorycznego – co interpretujemy jako przejaw populistycznych tendencji w polskim dyskursie przedwyborczym.

Kolejna możliwość porównywania normy gatunkowej słowackojęzycznego i polskojęzycznego mikroblogu wiąże się z kryterium formalnym. Już w 2015 roku, z którego pochodzą omawiane materiały, Polacy w porównaniu ze Słowakami przejawiali trochę wyższe zainteresowanie serwisem społecznościowym Twitter – dziś jest ono wyraźnie wyższe³² – choć wciąż posiada on ograniczenia technologiczne, jeśli chodzi o długość mikroblogowego posta (280 znaków). Obszerniejsze teksty (średnio 379 znaków) można tworzyć w środowisku komunikacyjnym Facebooka. Jednak ta różnica w liczbie znaków (około 150) nie jest na tyle ważna, aby istotnie wpłynąć na pozostałe kryteria normy gatunkowej i stworzyć odmienne modele zapewniające skuteczną komunikację w danej społeczności językowej.

Biorąc pod uwagę specyfikę mediów społecznościowych, współdziałanie ich poszczególnych typów i ewidentny związek między blogiem i mikroblogiem, należy stwierdzić, że formalne kryterium normy gatunkowej jest w stanie w zasadniczy sposób wpłynąć na ostateczny kształt tych komunikatów, co potwierdzają opinie Paula Levinsona wywodzące się z obserwacji angloamerykańskiej sfery komunikacji elektronicznej (2010, s. 20).

Mikroblog i blog to twory hybrydyczne. Porównując jednak omawiane grupy tekstów, można, na poziomie poszczególnych kryteriów gatunkowych, zaobserwować znaczące różnice. Zarówno blog, jak i mikroblog, pełniąc funkcję informacyjną, mają potencjał instruowania i przekonywania, co wynika ze społeczno-medialnej istoty tych typów tekstów. Cele te można osiągnąć w różny sposób. Ogólnie rzecz biorąc, w mikroblogu dochodzi do wzmocnienia cech typowych dla stylu informacyjnego, który w obszerniejszym blogu występuje tylko jako podstawa wypowiedzi czy opowieści, a dominujący w blogu styl publicystyczny w mikroblogu zastępowany jest przez styl naukowy – głównie z powodu częstego wykorzystania terminologii z obszaru politologii, ekonomii czy prawa.

Nie można jednak zapomnieć o istnieniu niewyróżnionej pod względem tekstowo-typologicznym grupy komunikatów pojawiających się zarówno w blogowej, jak i mikroblogowej sferze komunikacji, w sposób naturalny odzwierciedlającej determinanty elektronicznego środowiska komunikacyjnego. Teksty w jej obrębie nie mogą być jednoznacznie zdefiniowane jako homogenne, elastycznie stabilne gatunki. Również wbrew formalnemu podobieństwu terminów *blog* i *mikroblog* jest oczywiste, że mikroblog można scharakteryzować jako samodzielny twór

³² W roku 2015 w serwisie społecznościowym Twitter swoje konto użytkownika miało 7% Polaków, jego popularność wyraźnie wzrasta (w ciągu roku aż o 22%). Jednak również w Polsce wśród serwisów społecznościowych wciąż dominuje Facebook, z którego korzysta 74% użytkowników Internetu (por. Maślanka 2016; Poprawa 2017).

tekstowo-typologiczny niezależny od blogu, choć obydwa mają potencjał pragmatykomunikacyjnej współpracy, choćby w obszarze marketingu politycznego.

Zakończenie

Dzięki mocnej pozycji, którą zyskał mikroblog jako istotna część serwisów społecznościowych, można go traktować, wbrew kompleksowej niestabilności gatunkowej, jako istotne i przynoszące określone korzyści narzędzie komunikacji zarówno w sferze prywatnej, jak i publicznej. Potwierdzenie tego widzimy właśnie w jego hybrydycznym charakterze, w możliwości nienapastliwego (w subiektywizowanych ramach) informowania o pewnych wydarzeniach czy też korygowania, uzupełniania i interpretowania prezentowanych w środkach masowego przekazu wycinków rzeczywistości. Wspomnieć należy również o niewątpliwiej zdolności mikroblogu – przy użyciu odpowiednich elementów językowych i środków komunikacji pragmatycznej – do pragmatykomunikacyjnego oddziaływania na adresata. Uważamy jednak, że nie należy się obecnie spodziewać całkowitego ujednoczenia i ustalenia mikroblogu jako gatunku. Jesteśmy przekonani, że skoncentrowanie się na innych grupach badanego typu tekstów (np. prywatnych mikroblogach, mikroblogach blogerów *lifestyle*’owych czy mikroblogach różnych portali informacyjnych) mogłoby pokazać inne modelowanie albo wprost przeciwnie – wzmocnienie tendencji przejawiające się w blogach tematycznych. Te kwestie traktujemy obecnie jako źródło inspiracji dla dalszych badań lingwistycznych i mediologicznych. W niniejszym artykule staraliśmy się zaprezentować podstawowe właściwości, cechy charakterystyczne i formy słowackiej twórczości mikroblogowej powstałej w obszarze komunikacji politycznej.

Bibliografia

- Biskup B. (2012). Prowadzenie kampanii permanentnej w Polsce. Uwagi na temat zjawiska i wykorzystywanych narzędzi. W: J. Garlicki (red.). *Marketing polityczny i komunikowanie polityczne: nowe zjawiska, nowe wyzwania*. *Studia Politologiczne* (s. 132–148). Warszawa: Elipsa.
- Bočák M., Garberová B., Gregová R., Mochňacká B., Oborník P., Rusnák J., Smoláková V. (2010). *Texty elektronických médií: stručný výkladový slovník*. Prešov.
- Budzyńska-Daca A. (2015). *Retoryka debaty. Polskie wielkie debaty przedwyborcze 1995–2010*. Warszawa.
- Findra J. (2004). *Štylistika slovenčiny*. Martin.
- Findra J. (2013). *Štylistika súčasnej slovenčiny*. Martin.
- Foss S. (2009). *Rhetorical criticism. Exploration and Practice*. Long Grove.
- Gajda S. (1993). Gatunkowe wzorce wypowiedzi. W: J. Bartmiński (red.). *Współczesny język polski* (s. 245–258). Wrocław: Wiedza o Kulturze.

- Janovec L. (2017). Metodologické problémy výzkumu dialogické komunikace na sociálních sítích [http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/115843/1/JANOVEC%3DMETODOLOGICKÉ%20PROBLÉMY.pdf; 13.07.2017].
- Kočan R. (2017). Facebook, Youtube, Instagram... Koľko Slovákov je na sociálnych sieťach? 25.01.2017. News and Media Holding: Trend [https://blog.etrend.sk/rastislav-kocan/facebook-youtube-instagram.html; 21.06.2017].
- Kolenčíková N. (2017a). Žánrové premeny blogu a perspektívy jeho šírenia. W: Jazyk a jazykoveda v pohybe II. Bratislava.
- Kolenčíková N. (2017b). Pozícia sociálnych sietí v procese predvolebnej kampane na Slovensku. W: B. Afeltowicz, E. Pajewska (red.). Dyskursy trzeciego tysiąclecia IV. Szczecin [v tlači].
- Kolenčíková N. (2017c). K pragmakomunikačných špecifikám predvolebného diskurzu v prostredí sociálnych sietí. *Slovenská reč* [v tlači].
- Kraus J. (2008). Jazyk v proměnách komunikačních médií. Praha.
- Kyška R. (2010). Všetci sme nahí na Facebooku. Banská Bystrica.
- Levinson P. (2010). Nowe nowe media. Kraków.
- Maślanka Ł. (2016). 26 mln Polaków korzysta z internetu, ponad połowa ma konto na Facebooku. #prasowka, 17.03.2016, dobreprogramy [https://www.dobreprogramy.pl/26-mln-Polakow-korzysta-z-internetu-ponad-polowa-ma-konto-na-Facebooku-prasowka,News,71472.html; 12.07.2017].
- Mistrík J. (1975). Žánre vecnej literatúry. Bratislava.
- Mistrík J. (1989). Štylistika. Bratislava.
- Mistrík J. (2002). Lingvistický slovník. Bratislava.
- Odaloš P. (2003). Charakteristiky a techniky slovenskej politickej komunikácie. W: S. Čmejrková, J. Hoffmannová (red.). Jazyk, média, politika (s. 217–243). Praha: Akademia.
- Ostaszewska D. (2008). Genologia lingwistyczna jako subdyscyplina współczesnego językoznawstwa. W: D. Ostaszewska, R. Cudak (red.). Polska genologia lingwistyczna (s. 11–42). Warszawa.
- Palczewski M. (2013). Tweet jako odmiana newsa czy nowy (ponowoczesny) gatunek dziennikarski? *Nowe Media*, nr 4, s. 31–49.
- Patráš V. (2003). Politická komunikácia v slovenských mediálnych podmienkach na konci 90. rokov. W: S. Čmejrková, J. Hoffmannová (red.). Jazyk, média, politika (s. 174–216). Praha.
- Patráš V. (2007). Žánrové prieniky v internetovom novinárstve a tzv. (we)blogoslovenčina. W: K. Fichnová (red.). (Ko)médiá (s. 119–131). Nitra.
- Patráš V. (2012). Sociolingvistické výskumy bezprostrednej komunikácie a dynamika pojmu ústnosť. W: H. Kurek (red.). Języki słowiańskie w ujęciu socjolingwistycznym (s. 171–182). Kraków.
- Poprawa M. (2017). Twitter w Polsce – podsumowanie 2016 r. [INFOGRAFIKA], 30.01.2017, Sotrender [https://www.sotrender.com/blog/pl/2017/01/twitter-w-polsce-podsumowanie-2016-r-infografika/; 12.07.2017].
- Slančová D. (1996). Praktická štylistika. Prešov.
- Tušer A. (1999). Ako sa robia noviny. Bratislava.
- Vybíral Z. (2000). Psychologie lidské komunikace. Praha.
- Witosz B. (2005). Genologia lingwistyczna. Zarys Problematyki. Katowice.

Źródła:

- Kotleba – Ludová strana Naše Slovensko (2016) [<https://www.facebook.com/pages/Na%C5%A1e-Slovensko/259879027298>; 25.03.2017].
- Kukiz '15 (2015) [<https://www.facebook.com/KlubPoselskiKukiz15/?fref=ts>; 13.07.2017].
- Most-Híd (Híd-Most) (2016) [<https://www.facebook.com/MostHid/?fref=ts>; 21.06.2017].
- Nowoczesna (2015) [<https://www.facebook.com/Nowoczesna.oficjalnie/?fref=ts>; 13.07.2017].
- OBYČAJNÍ LUDIA a nezávislé osobnosti (2016) [<https://www.facebook.com/obycajni.ludia.a.nezavisle.osobnosti/>; 21.06.2017].
- Platforma Obywatelska (2015) [<https://www.facebook.com/PlatformaObywatelska/?fref=ts>; 13.07.2017].
- Polkie Stronictwo Ludowe (2015) [<https://www.facebook.com/nowePSL/?fref=ts>; 13.07.2017].
- Prawo i Sprawiedliwość (2015) [<https://www.facebook.com/pisorgpl/?fref=ts>; 13.07.2017].
- Sieť (2016) [<https://www.facebook.com/siet.sk>; 21.06.2017].
- SLOBODA A SOLIDARITA (2016) [<https://www.facebook.com/groups/34651833459/>; 21.06.2017].
- Slovenská národná strana (2016) [<https://www.facebook.com/stranasns>; 21.06.2017].
- Sme rodina (2016) [<https://www.facebook.com/Sme-rodina-600235073447674>; 21.06.2017].
- SMER – SD (2016) [<https://www.facebook.com/smersd>; 21.06.2017].

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest uchwycenie – na podstawie koncepcji ogólnolingwistycznych, tradycyjno-genologicznych i medialno-komunikacyjnych, dostępnej literatury fachowej i obserwacji głównie słowackiego, choć nie tylko, obszaru komunikacji elektronicznej – synchronicznych, tekstowo-typologicznych cech charakterystycznych mikroblogu jako obecnie często spotykanej i interesującej zarówno dla autorów, jak i odbiorców formy komunikacji. Problematyka jest analizowana i interpretowana przez pryzmat pięciu kryteriów normy gatunkowej – tematycznego, funkcjonalnego, kompozycyjnego, formalnego i językowego. Bazę materiałową tworzy 700 komunikatów mikroblogowych pochodzących z serwisu społecznościowego Facebook, opublikowanych przez partie polityczne przed wyborami z roku 2016 na Słowacji. W sposób komparatystyczno-kontrastywny wykorzystane zostały również korespondujące teksty polskojęzyczne z okresu przedwyborczego (rok 2015).

Słowa kluczowe: Facebook, mikroblog, komunikacja polityczna, dyskurs przedwyborczy, status, gatunek, norma gatunkowa